

Ebenezer Erskine

De noodzakelijkheid en nuttigheid van de goede werken aangetoond

Titus 3 vs 8 - Dit is een getrouw woord, en deze dingen wil ik, dat gij ernstiglijk bevestigt, opdat degenen, die aan God geloven, zorg dragen, om goede werken voor te staan; deze dingen zijn het, die goed en nuttig zijn den mensen.

De apostel had in het voorafgaande gedeelte van dit hoofdstuk, voornamelijk van het 4^e vers af en verder, een korte inhoud of een kort begrip gegeven van de leer van het Evangelie, of van de vrije genade van God jegens zondaren door de toegerekende gerechtigheid van onze Heere Jezus Christus; en nu gaat hij in dit 8^e vers voort om het geheel met een ernstige raad aan Titus te besluiten, welk gebruik hij van de leer van de genade onder zijn hoorders moest maken, namelijk, dat hij hen op die grondslag moest aansporen tot de praktijk van de godzaligheid als een groot gewin: "Dit is een getrouw woord, en deze dingen wil ik, dat gij ernstiglijk bevestigt, opdat degenen, die aan God geloven, zorgdragen om goede werken voor te staan; deze dingen zijn het, die goed en nuttig zijn den mensen".

Hierin zijn de volgende dingen de overweging waardig.

1. Wij hebben het slotwoord, of het besluit van de apostel, waarmee hij dit ernstig en gewichtig onderwerp besluit, dat hij in de voorafgaande verzen had behandeld: "Dit is een getrouw woord". Er zijn er, die dit beschouwen als een inleidend woord op hetgeen volgt, doch de meeste uitleggers verbinden deze plechtige verzekering liever aan hetgeen voorafgaat, voornamelijk aan hetgeen de apostel in het onmiddellijk voorafgaande vers had verklaard, namelijk, dat wij gerechtvaardigd zijnde door zijn genade, erfgenamen zouden worden naar de hope des eeuwigen levens; waaraan hij onmiddellijk toevoegt: "Dit is een getrouw woord". De apostel voorzag door de geest van de profetie, dat de leer van de genade in latere eeuwen een wonderlijke tegenstand zou hebben te verduren, en dat die tegenstand in zijn tijd reeds was begonnen, zoals blijkt uit zijn brief aan de Galaten, en daarom bekrachtigt hij het met te meerdere plechtigheid: "Dit is een getrouw woord".

Hieruit merk ik ondertussen aan, dat gelijk de dienaars van Christus de ganse raad Gods moeten verkondigen, er zo ook sommige waarheden zijn, die krachtiger betuigd moeten worden, en daar langer bij moet worden stilgestaan, dan bij anderen; voornamelijk die waarheden, die meer fundamenteel zijn en die het meest door tegensprekers worden bestreden. Wij zien dan ook, dat er hierom soms een "hoort," of een wachtwoord wordt toegevoegd aan sommige waarheden, die meer ernstige aandacht en overdenking van ons vereisen. Zo voegt de apostel hier, bij de overweging hoe de leer van de genade ernstige tegenstand zou ondervinden van wettische mensen, er tenslotte dit woord aan toe, om er de aandacht op te vestigen: "Dit is een getrouw woord". Leraars zijn wachters, die de waarheid moeten verdedigen; daarom moeten zij, wanneer een Goddelijke waarheid in gevaar is, hun waakzaamheid verdubbelen, en die

waarheden, die het krachtigst door de vijand worden aangevallen, verdedigen, opdat zij niet struikelen in de straten. Is het dan de plicht van de leraars die waarheden, die het meest worden bestreden of tegengesproken, te onderwijzen, in te prenten en te verdedigen, dan is het ook zeker de plicht van het volk die waarheden en de gronden waarop zij verdedigd moeten worden te bestuderen, opdat zij bekwaam mogen zijn waarheid en dwaling te onderscheiden en rekenschap te geven van het geloof en de hoop, die in hen is. Die van Beréa werden zeer geprezen; van hen staat geschreven, dat zij van een edele voortreffelijke geest waren, omdat zij, zelfs hetgeen de apostelen hun leerden, niet onvoorwaardelijk en blindelings wilden opeten, doch ook die apostolische leer, bij het richtsnoer van wet en getuigenis, onderzochten en beproefden.

Dit is iets, dat niet alleen in de Schriften der waarheid wordt bevolen en aangeprezen, maar dit is ook overeenkomstig de voorschriften van de rechte rede. Van welke nuttigheid kan het zijn, dat "mensen het gebod kunnen gehoorzamen, om te strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is," als zij de leer van het geloof niet verstaan, en wel voornamelijk die leerstukken, die in gevaar zijn hun ontrukkt te worden. Leraars worden rentmeesters of huisverzorgers in Gods huis, of "uitdelers van de verborgenheden Gods" genaamd.

Nu, u weet, dat het zeer in het belang van het huis of het huisgezin is, dat hun huisverzorger hen met gezonde spijs voedt, anders kan hun een steen voor brood, of voor een vis een slang worden opgedist. Wij vermanen u, vrienden, onze leer aan Gods woord te beproeven en te onderzoeken, en als zij daar de proef niet kan doorstaan, laat zij dan ten onder gaan en voor eeuwig vergaan. Er is altijd grond om zulke mensen te verdenken, die een billijke beproeving van hetgeen zij leren afwijzen of schuwen; want "die de waarheid doet komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn".

2. In de woorden wordt aan Titus, en in hem aan alle dienaars van het Evangelie een apostolisch bevel gegeven: "Deze dingen wil ik, dat u ernstiglijk bevestigt. Het woord, dat overgezet wordt in bevestigt, is ontleend aan de praktijk van hen, die, wanneer zij iets kopen of verkopen, zichzelf verplichten het recht en de aanspraak te verdedigen tegen alle rechtsgedingen of verwickelingen. Titus en andere leraars moeten niet alleen de leerstukken van het Evangelie onderwijzen, maar ze ook bevestigen tegen alle vitterijen en geschillen, die daartegen kunnen worden ingebracht.

3. Wij hebben in de woorden een bijzonder leerstuk, waarvan de apostel ernstig aan Titus aanbeveelt, dat hij het zal leren, namelijk, "dat zij, die aan God geloven, zorg zullen dragen om goede werken voor te staan". Merkt hier op, dat het fundament van alle goede werken het geloof in God is, namelijk, in God, zoals Hij in Christus is geopenbaard, God, de wereld met Zichzelf verzoenende; want Hij kan buiten Christus het Voorwerp van het geloof niet zijn, maar dan is Hij het Voorwerp van verschrikking voor een schuldige zondaar. Dit geloven in God nu, is de wezenlijke grondslag van alle goede werken; "want zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen," en hun die geloven wordt bevolen goede werken voor te staan. Het woord in de grondtaal is ontleend aan de krijgsmacht, voornamelijk de zodanigen, die vooraan gaan in de krijg, en vooruitlopen om het ganse leger, dat volgt, aan te moedigen. De apostel wil zeggen: "De gelovigen moeten niet alleen goede werken doen, maar zij moeten daarin anderen voorgaan en tot een voorbeeld zijn," volgens de woorden van Christus: "Laat uw licht also schijnen voor de mensen opdat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader Die in de hemelen, is verheerlijken". Doch wij zullen hierna meer volledig moeten behandelen, wat dit inhoudt.

4. Wij hebben hier een zeer krachtige en gewichtige reden waarom de gelovigen goede werken moeten voorstaan. "Deze dingen zijn het, die goed en nuttig zijn de mensen". De apostel had, in het 5^e vers, de goede werken uitgesloten van enigszins invloed te hebben op onze

rechtvaardigmaking, of op onze eeuwige zaligheid: "Niet uit de werken der rechtvaardigheid, die wij gedaan hadden, maar naar Zijn barmhartigheid heeft Hij ons zalig gemaakt". Opdat nu niet iemand zou aanvoeren, dat de goede werken dan volkomen nutteloos zijn, dient hij daartegen dit protest in, en zegt: "Vat dit niet verkeerd op, want hoewel uw goede werken niet nuttig zijn tot rechtvaardigmaking, zijn zij toch in vele andere opzichten goed en nuttig den mensen"; waarvan wij ook hierna meer zullen zeggen. De leer, die ik uit de woorden zal behandelen is deze:

Leer. *"Dat, gelijk het geloof, of het geloven, de bron van de goede werken is, zo ook deze goede werken, die uit het geloven voortvloeien, goed en nuttig zijn den mensen. Of, wij kunnen het ook zo zeggen: Dat zij, die waarlijk geloofd hebben, zorg moeten dragen goede werken voor te staan, omdat die goed en nuttig zijn den mensen"*.

Dat deze leer op de woorden van onze tekst gegrond zijn is zeer duidelijk.

In de verhandeling van deze woorden zal ik met Gods hulp, de volgende volgorde in acht nemen.

- I. Ik zal eerst een weinig spreken over deze goede werken, welke zij, die aan God geloven, moeten voorstaan.
- II. Over dat geloven in God, dat de bron en fontein van de goede werken is.
- III. Zal ik aantonen, dat deze goede werken, die uit het geloof voortvloeien, goed en nuttig zijn voor de mensen.
- IV. Het geheel toepassen.

I. Ik zal dus eerst een weinig spreken over goede werken. Daarbij zal ik aantonen:

1. Welke werken de naam van goede werken mogen dragen.
2. Wat het voorstaan van goede werken te kennen geeft.

Ten eerste. Wat voor soort van werken het zijn, die goede werken mogen genoemd worden. In het algemeen moet u weten, dat er, wanneer de wet als een verbond, als een afgeleide regel van gerechtigheid, als tegenstelling van het Evangelie wordt aangemerkt, door mensen geen werken gedaan worden, die de naam van goede werken kunnen dragen; want in dat opzicht "is er niemand, die goed doet, ook niet één; wij struikelen allen in vele". De onberispelijkste en volmaaktste handelingen van de volmaaktste heilige, die ooit in Gods uitspannel leefde, kunnen, zolang hij in deze staat van zonde en onvolmaaktheid is, niet wettelijk goed zijn, omdat zijn beste verrichtingen met zonde vermengd zijn. Wij zien dan ook in de Schrift, dat de heiligen erkennen, dat zij niet kunnen "bestaan, indien God de ongerechtigheden gadeslaat;" dat "al hun gerechtigheid als een wegwerpelijk kleed, als vuile voddens, is;" "dat hun goedheid niet tot hem raakt". O vrienden, als God "het gericht zou stellen naar het richtsnoer, en de gerechtigheid naar het paslood," zouden wij en al onze goede werken voor eeuwig verworpen worden, als verworpen zilver. Daarom hebben wij weinig reden te denken of ons in te beelden, dat God onze schuldenaar is wegens iets, dat wij doen, of dat onze goede werken de gunst van God, aanneming bij Hem, of een recht op het leven zullen verwerven. Doch onze werken worden goede werken genoemd, zoals zij in betrekking staan tot de wet, aangemerkt als een regel van onze plicht in de lieflijke hand van de Middelaar. Hij maakt Zijn juk zacht, en Zijn last licht voor Zijn volk, doordat Hij hun zwakke pogingen, door Zijn volmaakte gehoorzaamheid en voldoening, als goed aanmerkt, hoewel zij gepaard gaan met menigerlei onvolmaaktheden. Zal nu een werk, in evangelische zin, goed kunnen genoemd worden, dan worden daartoe verscheidene dingen vereist.

1. Zal een werk een goed werk zijn, dan moet het gedaan zijn door een goed en heilig mens, die vernieuwd is door de Geest van Christus, en gerechtvaardigd is door Zijn verdienste. Het is

boven alle twijfel verheven en niet tegen te spreken, dat iemand eerst begenadigd en in Christus met God verzoend moet zijn, voordat Zijn werk Gode aangenaam kan wezen. God nam eerst Abels persoon en toen zijn offer aan. Daarom staat geschreven, dat het offer van de goddeloze de Heere een gruwel is, ja zelfs "de ploeging van de goddelozen is zonde." De zaak is deze: God toornst op hun personen, en Hij haat hen en heeft een walg van hen, zolang zij buiten Christus zijn; daarom kan niets, dat van hen komt of door hen gedaan wordt, Gode aangenaam zijn. Daarom moeten de werken, zullen zij goed en Gode aangenaam zijn, gedaan worden door iemand, die in een begenadigde en verzoende staat is.

2. Zal een werk goed zijn, dan moet het iets zijn, dat de wet Gods vereist en gebiedt. De reden hiervan is duidelijk, omdat het de wil van God is, die iets tot zonde of tot een plicht maakt. Indien het niet met Zijn geopenbaarde wil overeenkomst, kan Hij tot ons zeggen: "Wie heeft zulks van uw hand geëist?" Daarom beschuldigt Christus de Farizeeën, zeggende: "Tevergeefs eren zij Mij lerende leringen, die geboden van mensen zijn". Wilt u dan ook een werk doen, dat Gode welbehaaglijk is, dan moet u zorgdragen, dat hetgeen u doet door God geëist en geboden is. Wel zijn er sommige handelingen, die van een onverschillige natuur zijn, dat is, waarin God de mens volkomen vrijlaat, of zij die doen of niet doen. Doch dan moet men bedenken, dat die handelingen, wanneer zij in betrekking staan tot ergeren of stichten, ophouden onverschillig te zijn en onder het een of ander gebod van de zedelijke wet vallen. Paulus zegt in zo'n geval: (1 Kor. 8:13) "Daarom indien de spijs mijn broeder ergert, zo zal ik in eeuwigheid geen vlees eten, opdat ik mijn broeder niet ergere". Het was een onverschillige zaak, of Paulus vlees at of niet; doch wanneer het waarschijnlijk was, dat zijn eten aanleiding zou geven tot ergernis, dan liet hij het na, evenzeer alsof het in de wet van God uitdrukkelijk verboden was, omdat het in dat geval een overtreding werd van de wet van de liefde.

3. Zal een werk goed zijn, dan moet het uit een recht beginsel gedaan zijn. Het moet, wij hebben daarop reeds gezinspeeld, uit een beginsel van het geloof worden gedaan, want zonder dit kan geen werk God behagen. Voor een goed werk, is een tweevoudig geloof een vereiste.

- (1.) Een algemeen geloof of overreding, dat hetgeen wij doen geoorloofd is. De apostel spreekt hiervan, wanneer Hij zegt: "Alles wat uit het geloof niet is, dat is zonde" (Rom. 14:23).
- (2.) Een persoonlijk rechtvaardigend geloof, gelovende, dat hetgeen wij doen God aangenaam is, alleen door de Heere Jezus Christus, en Zijn verdienste en voorspraak. Een goed werk moet gedaan worden uit achting voor God, Die het beveelt: en dat niet alleen met betrekking tot het gezag van God de Schepper, want zo kan ook een heiden, of een Mohammedaan, God gehoorzamen en goede werken doen, doch met betrekking tot het gezag van een God in Christus.
- (3.) Wij moeten in onze gehoorzaamheid het gezag van de Schepper beschouwen, als komende door dit gezegend kanaal, anders is het geen ware Christelijke gehoorzaamheid; want wij Christenen zijn onder de wet voor Christus, en wanneer wij dat zijn, dan zijn wij voor God niet zonder de wet, aangezien God ons geboden heeft Zijn stem te horen en hem, als onze Heere, Koning en Wetgever, te gehoorzamen: "En alles wat u doet met woorden of met werken, doet het alles in de Naam des Heeren Jezus dankende God en de Vader door Hem". Goede werken moeten gedaan worden met eenvoudigheid en godvruchtige oprechtheid, met vermindering van huichelachtige en farizeese vertoning in het doen van de plicht; want "zijn ziel, die zich verheft, is niet recht in hem" (Hab. 2:4).
- (4.) Zal een werk goed zijn, dan moet het gedaan worden tot een recht oogmerk. Het moet gedaan worden tot eer en verheerlijking van God, omdat dit het voornaamste en hoogste einddoel is van ons bestaan, volgens de woorden van de apostel: "Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter ere Gods" (1 Kor. 10:31). Het moet gedaan worden als een betuiging van onze dankbaarheid aan God voor

verlossende liefde. Wij zijn duur gekocht; "zo verheerlijkt dan God in uw lichaam, en in uw geest, welke Godes zijn". Zij moeten ook gedaan worden met het oog op de stichting van anderen: (Matth. 5:16) "Laat uw licht also schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken". Doch wij moeten deze en vele andere zaken nog behandelen, wanneer wij over het vierde punt zullen spreken.

Ten tweede. Ik zal nu onderzoeken wat het te kennen geeft, dat degenen, die aan God geloven, goede werken moeten voorstaan. Hierop antwoord ik kort in de volgende bijzonderheden.

1. Het geeft een naarstig acht geven op de regel van het woord te kennen, volgens hetgeen David zegt: (Psalm 119:9) "Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij dat houdt naar Uw Woord". Zo iemand neemt Gods inzettingen tot zijn raadslieden. Wanneer hij dit of dat moet doen, raadpleegt hij zijn raadgevers, of hij het moet doen of nalaten. Zij zijn "een lamp voor zijn voet en een licht op zijn pad". Gelijk Israël, in al hun trekken en reizen, op de wolkkolom en de vuurkolom zag, om hun de weg te wijzen door de woestijn, zo ziet de begunadigde ziel op de wet en de getuigenis, iedere voetstap van zijn weg naar het Kanaän, dat boven is.

2. Het geeft een bekommering of bezorgdheid van de ziel te kennen, of haar daden bestuurd en geregeld worden naar die regel. Het is de ernstige begeerte van de ziel in de weg des Heeren gevonden te worden, met David zeggende: (Psalm 119:5) "Och dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!" Hij begeert niet alleen, dat zijn uitwendige wandel, maar dat de inwendige gestalte van zijn ziel gevormd is overeenkomstig de wet Gods: (Psalm 119:80) "Laat mijn hart oprecht zijn tot Uw inzettingen, opdat ik niet beschaamd worde". Dit gaat hem zo nauw aan het hart, dat hij de wet Gods in het kabinet zijns harten oplegt, als een tegengif tegen de zonde: (Psalm 119:11) "Ik heb Uw rede in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zou zondigen".

3. Het geeft een heilige waakzaamheid te kennen tegen alle verzoeking, werkingen van de zonde, gelegenheden tot zondigen, hetzij in gedachten, woorden of daden: "Ik zeide: Ik zal mijn wegen bewaren". Hij zet een wacht voor zijn hart, naar dat gebod: "Behoedt uw hart boven al, dat te bewaren is; want daaruit zijn de uitgangen des levens". Hij houdt wacht over zijn ogen, en maakt een verbond met hen; en over zijn lippen, opdat de zonde door die deur niet inga of uitga.

4. Het sluit in, dat men iedere gelegenheid om goede werken te doen, die God ons geeft, aangrijpt, en daarvan gebruik maakt. Wanneer God hem de gelegenheid of het talent geeft, benaarstigt hij zich, om het voor zijn Meester, en tot voordeel van zichzelf en anderen aan te leggen en te gebruiken, volgens de woorden van Salomo: "Alles wat uw hand vindt om te doen, doe dat met uw macht".

5. Het geeft een voortgaan in de plichten der gehoorzaamheid te kennen, zonder weer terug te keren tot het oude leven in de zonde. De Christen is niet als de hond, die wederkeert tot zijn uitbraaksel, of, als de gewassen zeug, tot de wenteling in het slijk; neen, maar de rechtvaardige houdt zijn weg vast; hij staat goede werken voor; hij wordt hoe langer hoe sterker; hij vergeet hetgeen achter is, en strekt zich uit tot hetgeen voor is.

6. Het geeft te kennen, zoals ik in de verklaring reeds aanstipte, dat men anderen opzoekt of aanzet tot het doen van goede werken. Het woord is, zoals ik zeide, ontleend aan kapiteins of bevelhebbers, die vooraan in de strijd gaan, en de soldaten aanmoedigen hun voorbeeld te

volgen. De gelovige tracht een goed voorbeeld te geven, en heiligheid en goede werken aan anderen aan te prijzen door zijn praktijk; zodat anderen, die zijn goede werken zien, aangemoedigd worden eveneens te doen.

7. Ten laatste. Dit voorstaan van goede werken moet noodzakelijk inhouden, dat zij allen in het geloof gedaan worden, en door een gebruikmaken van de sterkte van Christus: "Ik zal heengaan in de mogendheden des Heeren HEEREN; ik zal Uw gerechtigheid vermelden, de Uwe alleen". Doch dit leidt mij tot het tweede punt.

II. Ons tweede punt was, dat wij zullen nagaan, wat dat geloven in God inhoudt, dat het merkteken is van degenen, die goede werken voorstaan. Ik zal hier drie dingen doen:

1. Aantonen wat het geloven in God inhoudt.
2. Enige eigenschappen van dit geloven aanwijzen.
3. De invloed aantonen, die het op de goede werken heeft.

Ten eerste. *Wat in God geloven* betekent.

1. Het betekent, de kennis van God in overeenstemming met de openbaring, die Hij ons in het Evangelie van Zichzelf gedaan heeft door Christus. Ik weet wel, dat ook de heidenen Zijn eeuwige kracht kunnen kennen uit de zienlijke dingen, doch er is geen zaligmakende kennis van God voor een schuldige zondaar, dan zoals Hij is in Christus: (2 Kor. 4:6), "Want God Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene die in onze harten geschieden heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus". Welke zuivere begrippen of beschouwingen de mensen ook mogen hebben van God, en van Zijn voortreffelijkheden, zoals die ontdekt worden in de werken van de schepping en van de voorzienigheid; indien die begrippen van Hem niet geregeld worden door de openbaring van het Evangelie, en indien deze openbaring niet ontsloten wordt door de Geest der wijsheid, die het deksel van onwetendheid en ongeloof scheurt, dat van nature op het verstand ligt, dan kan er geen zaligmakende, verzadigende, of heiligende kennis van God zijn, en dus ook geen waar geloof of geloven. Wel kan een redelijke kennis een redelijk geloof, en een historische kennis een historisch geloof voortbrengen; doch alleen een zaligmakende verlichting van het verstand met de kennis van God in Christus, de wereld met Zichzelf verzoenende, kan een zaligmakend geloof voortbrengen. Deze kennis is aan het geloof of het geloven zo wezenlijk verbonden, dat wij het in de Schrift gedurig met de naam van kennis genoemd zien: "Ik zal hem een hart geven om Mij te kennen, dat ik de Heere ben. Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken. Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt".

2. In God geloven geeft een vaste en standvastige toestemming te kennen aan de waarheid en geloofwaardigheid van God, Die in Zijn Woord spreekt. Het is, dat men, op Zijn Eigen getuigenis, gelooft wat Hij zegt. Dit wordt genoemd, een "aannemen van het getuigenis van God, een verzegelen, dat God waarachtig is, een geloven van de boodschap van het Evangelie". Wanneer iemand het woord van de waarheid van het Evangelie hoort, is hij geneigd met de apostel uit te roepen: "Dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig". Dit woord is in de hemelen bevestigd: ja, de hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar dit woord van God blijft in der eeuwigheid.

3. In God geloven is te vertrouwen, dat dit woord van een verzoende God in Christus niet alleen in het algemeen waar is, maar dat het voor mij in het bijzonder waar zal zijn, dat het aan mij vervuld zal worden. Hij gelooft, dat God in Christus een belovend God is, Die vrede en vergeving, genade en eer, in Christus belooft; en hij gelooft, dat de belofte, zoals zij tot hem

komt in de aanbidding van het Evangelie, de onmiddellijke grond en het fundament van zijn geloof is: (Hand. 2:39) "Want u komt de belofte toe en uw kinderen, en allen die daar verre zijn, zovelen als er de Heere onze God toe roepen zal". Nu, ik zeg, iemand die het woord der genade en der belofte aldus gelooft, die vertrouwt, dat de Belover het aan zijn ziel zal doen; hij beschouwt het als voldoende zekerheid voor al het beloofde goed; hij zegt: "Hier is mijn vaste grond; hierin is al mijn heil". Het geloof, dat werkzaam is op de belofte Gods, wordt hierom genoemd: "een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der zaken, die men niet ziet". Dit noemen vele grote godgeleerden, zowel buitenslands als binnenslands, de verzekerdheid van het geloof, of de toeigenende overreding van het geloof, omdat daar niet alleen een overreding is van de waarheid van de belofte, maar een overreding daarvan met toepassing en toe-eigening aan zich persoonlijk. Hierbij zal ik het voor ditmaal laten, wat de bestanddelen van het geloof in God betreft. Ik zal

Ten tweede. Enige van de eigenschappen en hoedanigheden van het geloof in God voorstellen. Ik zal er deze enkele volgende van vermelden.

1. Het is een vertrouwende, rust gevend of kalmerende genade. Het zal kalmte geven onder de zwaarste stormen en ongesteldheden: (Jes. 26:3) "Gij zult allerlei vrede bewaren, want men heeft op U vertrouwd". Daarom wordt de gelovige onder wolken van verlating, verzoeking en verdrukking voorgehouden, "dat hij betrouwe op de Naam des Heeren, en steune op zijn God" (Jes. 50:10).

2. Het is een ontvangende of aannemende genade. Het geeft niets aan God, zoals andere genaden doen, maar het neemt of ontvangt alleen van de Heere; het komt niet om te geven, maar om te krijgen. Daarom wordt het uitgedrukt door een nemen: (Openb. 22:17) "Die wil, neme het water des levens om niet;" of, wat hetzelfde is, een aannemen: (Joh. 1:12) "Zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk, die in Zijn Naam geloven". Het geloof wordt in de Schrift soms bij het oog vergeleken: (Jes. 45:22) "Wendt u naar Mij toe", of "ziet op Mij, wordt behouden, alle gij einden der aarde". U weet, dat het oog, wanneer het zichtbare voorwerpen aanschouwt, niets geeft aan hetgeen het ziet, doch het neemt alleen het beeld of de indruk op van hetgeen het ziet, en brengt dat over op het gemoed; zo ook voegt het geloof niets aan God toe, het geeft Hem niets; het aanschouwt alleen Hem, en de ontdekkingen, die Hij geeft van Zijn genade, heerlijkheid, liefde en getrouwheid in Christus, en drukt die op de ziel in. Daarom staat er geschreven, dat wij "Zijn heerlijkheid als in een spiegel aanschouwende, naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd worden" (2 Kor. 3:18).

3. Hoewel het alleen een ontvangende genade is met betrekking tot haar voorwerp, nochtans is het een krachtig werkende genade met betrekking tot haar onderwerp, waar het ingeplant is; want zoals wij hierna zullen horen, het heeft invloed op ieder goed woord en werk, en daarom wordt alle ware gehoorzaamheid de gehoorzaamheid van het geloof genoemd. Zodat een nietsdoend en werkeloos geloof maar dood is, evenals het lichaam zonder de ziel,

4. Het is een ingewortelde of wortel schietende genade. Het wortelt de ziel, als het ware, in de wortel van Isaï, de Plant van Naam. En het is zelf de wortel van andere genaden des Geestes, waardoor zij groeien en bloeien. Gelijk de boom zijn wortelen in de grond inschiet, en daaruit vettigheid en sap en vocht trekt, waardoor het de onderscheiden takken een verteerbaar voedsel overbrengt, zodat zij uitbotten en bloeien en vrucht dragen; zo ook ent het de ziel in Christus en verenigt haar met Hem, geestelijke sappen, en vochtigheid en vettigheid uit Hem trekkende, waardoor elke andere hebbelijkheid van genade uitgehaald wordt tot een levendige oefening.

5. Het is een ootmoedige en nederige genade. Het doet de mens om alles geheel uit zichzelf uitgaan tot Christus. Daarom wordt het genoemd. (Rom. 10:3) "Een onderworpen zijn aan de rechtvaardigheid Gods". Een zeer wonderlijke uitdrukking! Zal het als onderwerping in een veroordeelde misdadiger worden aangemerkt, dat hij vergeving aanneemt? Is het onderwerping in een naakte bedelaar, dat hij een kleed aanneemt? Toch is het zoo; de trotsheid van onze harten wil zo laag niet bukken, dat zij de Zoon van God verplicht is voor gerechtigheid, vergeving en leven. Dit is het juist wat het geloven zo moeilijk maakt. Welke moeilijkheid is er voor een naakte, een kleed aan te nemen om hem te dekken? Welke moeilijkheid voor een arme, om een gave aan te nemen? Welke moeilijkheid voor een vermoeide, om te gaan zitten en uit te rusten? Doch wat dit moeilijk maakt is, dat onze harten zo trots zijn, en dat wij zo onwetend zijn in de kennis van onze krankheid en van het geneesmiddel. Het geloof nu verbreekt de hoogmoed van onze harten, en het onderwerpt zich, of laat zich, als het ware, neer aan de voet van vrijmachtige genade, hartelijk tevreden, alles aan Christus verschuldigd te zijn. Die mens wil een dwaas wezen, opdat Christus zijn wijsheid mag zijn; hij wil een misdadiger zijn in de ogen van de wet en van de rechtvaardigheid, en van het geweten, opdat Christus zijn gerechtigheid mag zijn; hij wil een besmette vuile zondaar zijn, opdat hij in Hem mag geheiligd zijn, hij keurt goed, dat hij een slaaf is, opdat hij in Christus een vrije mag zijn, en deel hebben aan Zijn verlossing. Dit is waarlijk zuivere evangelische verootmoediging, en wat de Hoge en Verhevene aangaat: (Jes. 57:15) "Aldus zegt de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, en Wiens Naam heilig is: Ik woon in de hoogte. en in het heilige, en bij die, die van een verbrijzelde en nederige geest is". Hoewel God hoog is, nochtans ziet Hij de nederige aan.

6. Het is een verheffende en veredelende genade. Hoewel het een vernederende genade is, nochtans is het een zeer verhogende genade; het verheft de ziel boven deze lage wereld, het ziet daarop neer als op een mesthoop, en stijgt op met vleugelen naar dat vergelegene land; het gaat in binnen het voorhangsel en beziet de onzienlijke dingen, voornamelijk een ongeziene Jezus, en triomfeert in Hem: "Dewelke gij niet gezien hebt, en nochtans liefhebt; in Dewelke gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde". Het stijgt zo hoog, dat het zelfs op de troon met Christus in de heerlijkheid durft gaan zitten; waarom geschreven staat, dat wij door het geloof "mede gezet zijn in de hemel in Christus Jezus".

7. Het is een verblijdende en vertroostende genade. Wij worden vervuld met alle blijdschap en vrede in het geloven". David zegt: "Zo ik niet had geloofd, ik ware vergaan".

8. Het is een vrijmoedige en vertrouwende genade. Wij lezen dan ook dikwijls van de vrijmoedigheid van het geloof, en van de verzekerdheid van het geloof (Hebr. 4:16 en 10:22). Het wordt in deze dagen betwist, of verzekering tot het wezen van het geloof behoort. Ik hel er toe over het niet met de naam van verzekering te noemen, omdat er zijn, die zich aan dat woord stoten; maar ik noem het liever de verzekerdheid van het geloof. Ik ben niet van plan nu diep op dit geschil in te gaan, ik zal er alleen dit van zeggen, dat *een zekerheid in het geloof* niet gemist kan worden, omdat twijfelingen en vrezes voor het geloof verdwijnen. "Wat zijt gij vreesachtig, gij kleingelovige?" Hoe het geloof de ziel met blijdschap en vrede kan vervullen, ja, met "een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde," als het geen verzekerdheid in zich heeft aangaande die dingen waarin het zich verheugt, is iets, dat dunkt mij niemand zal kunnen verklaren. Hoe iemand op Christus kan vertrouwen, en Hem en Zijn zaligheid voor zichzelf persoonlijk kan toepassen, en nochtans niet geloven, dat hij "door de genade des Heeren Jezus Christus zalig zal worden," is voor mij een paradox. Ik zeg niet, dat het geloof uitsluit, dat de gelovige kan twijfelen, maar ik zeg, dat het geloof krachtens zijn natuur het twijfelen uitsluit. Het licht sluit krachtens zijn natuur de duisternis uit, en toch kan er veel duisternis zijn in een kamer, daar

enig licht is. Verzekerdheid kan in de natuur van het geloof zijn, al is er veel duisternis en twijfeling in de gelovige, door de overmacht van onkunde en ongelooft, die in hem zijn overgebleven, en in hem zullen blijven zolang hij beladen is met een lichaam des doods. Evenzo is vijandschap uit de natuur van de liefde uitgesloten, en toch is er in de gelovige, die Christus liefheeft nog veel overgebleven vijandschap waardoor zijn liefde zeer verzwakt wordt; zo ook wordt de verzekerdheid van het geloof verzwakt door het ongelooft dat nog in het hart van de gelovige is overgebleven.

Hier moet men echter gedenken, dat hoewel er een verzekerdheid is in de natuur van het geloof, een verzekerdheid van waarheid, rust, of vertrouwen in God, gegrond op Zijn belofte in Christus, er nochtans een groot onderscheid is tussen deze zekerheid van het geloof, en de verzekerdheid of de verzekering van gevoel of wederomstuiting, welke door sommigen een *logische verzekering* wordt genoemd. De zekerheid toch van het gevoel is gegrond op de bevinding of de gewaarwording van de ziel; maar de verzekerdheid van het geloof is gegrond op de belofte, en op Christus in de belofte. De eerste soort van verzekering behoort in het geheel niet tot de natuur van het geloof; doch de laatste soort van verzekering of verzekerdheid wordt en werd door alle gereformeerde godgeleerden, binnenslands en buitenslands, sedert onze gelukkige reformatie van uit het Pausdom, erkend.

Ik zal hier alleen nog aan toevoegen dat het onderscheid tussen *de verzekerdheid van het geloof* en *van het gevoel* zeer duidelijk en kennelijk is. Het ene toch heeft betrekking op wat de ziel op het ogenblik daarvoor gevoelt en ziet, doch het andere, namelijk de verzekerdheid van het geloof, heeft betrekking op dingen die beloofd zijn, die niet anders gezien of waargenomen worden, dan zoals zij in de baarmoeder van de belofte en in de waarachtigheid van de Belover liggen.

Ik zal dit met een paar voorbeelden ophelderen.

- Door de verzekerdheid van het geloof wisten Mozes en de gelovige Israëlieten voordat zij uit Egypte gegaan waren, dat zij uit Rode Zee als door het droge zouden doorgaan; doch door de zekerheid van gevoel, of van de gewaarwording, wisten zij het, toen zij zagen, dat de wateren aan weerszijden, op een hoop stonden, en zo een pad vormden daar Israël doorging.
- Door het geloof in de belofte Gods wisten zij, dat de muren van Jericho zouden vallen op het geklank van de ramshoornen; doch door de zekerheid van het gevoel wisten zij het, toen zij zagen, dat zij werkelijk voor hen ineensloten.
- Door de verzekerdheid des geloofs, geloofde Abraham zonder twijfeling, dat hij een zoon zou hebben, omdat God het beloofd had; doch door de verzekerdheid van het gevoel wist hij het, toen hij Izak in zijn armen kreeg.
- Door de verzekerdheid des geloofs geloofden Abraham en de geloofshelden onder het Oude Testament, dat de Messias in de volheid des tijd zou komen; doch door de verzekering van de gewaarwording wisten Johannes de Doper en anderen het, toen zij Hem in het vlees geopenbaard zagen en Zijn heerlijkheid aanschouwden, en hij zeide: "Ziet het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt."
- Door de verzekerdheid des geloofs zijn wij onder het Nieuwe Testament overtuigd en verzekerd, dat Christus ten tweede male zal wederkomen, doch door de zekerheid van de gewaarwording zullen wij het weten, wanneer wij Hem met een geroep, met de stem des archangels, en met de bazuin Gods zullen zien neerdalen van de hemel.
- Door het geloof zijn wij verzekerd van de opstanding van de doden, en ook van onze eigen opstanding; doch, door de gewaarwording zullen wij daarvan verzekerd zijn in die dag, wanneer de stem gehoord zal worden, die de zee en de aarde zal gebieden haar doden te geven.
- Zo is er dus een groot onderscheid tussen *de verzekerdheid des geloofs* en *de verzekerdheid van het gevoel* of van de gewaarwording. Door het geloven aan de belofte, geloof ik de vergeving van de zonden, en van mijn zonde, door Christus; doch door de verzekerdheid des gevoels,

ben ik hiervan verzekerd, wanneer God door Zijn Geest Zijn vergeving aan mijn ziel verzegelt met een gevoelige indruk van Zijn verzoend aangezicht.

- Door het geloof erken en geloof ik, dat God mijn God is, omdat Hij in het verbond gezegd heeft: "Ik zal hun God zijn"; doch door de zekerheid van het gevoel geloof ik dit, wanneer Hij Zich aan mijn ziel openbaart.
- Door het geloof, dat gegrond is op de belofte van het eeuwige leven in Christus, geloof ik mijn zaligheid in het bijzonder; doch door het gevoel geloof ik, omdat ik geloofd heb, of omdat God Zich, door de werking van Zijn Geest, aan mijn ziel ontdekt heeft, dat Hij mij een zaligmakend God is.
- Ik zeg dan: Het geloof is een vrijmoedige en vertrouwende genade; het maakt gebruik van de goederen van het testament van Christus, het past die toe, en eigent die toe, omdat het testament bevestigd is in het bloed des Lams; en het pleit niet alleen op dit testament, maar het verheugt zich daarin. De taal des geloofs is niet eigenlijk: *het kan zijn*; of, *misschien zal het zo zijn*; hoewel ik toestem, dat een zwak geloof dikwijls verscholen kan zijn onder een misschien; doch laat het geloof ontdaan worden van hetgeen het belemmert, of van die dingen, die tegen zijn natuur strijdig zijn; laat het een volkomen gezicht krijgen van de belofte en de getrouwheid van de Belover, dan zal 't het ongeloof en alle ontmoedigen onder de voet treden, en zeggen: Het zal geschieden, omdat God het gezegd heeft. Zo drukt het geloof zich uit: "Ik zal uitzien naar de Heere, ik zal wachten op de God mijns heils; mijn God zal mij horen. Verblijd u niet over mij, o mijn vijandin, wanneer ik gevallen ben zal ik weer opstaan; wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal mij de Heere een licht zijn. Hij zal mij uitbrengen aan het licht; ik zal mijn lust zien aan Zijn gerechtigheid" (Micha 7:7, 8, 9).

9. Het is een zeer scherpziende genade. Zij ziet op een verre afstand hulp voor de ziel komen, zeggende: "Ik zal het goede des Heeren zien in het land der levenden". Het ziet, door dreigend uitziende bedelingen heen, liefde in het hart Gods.

10. Het is een versterkende en bevestigende genade: "Indien gij niet gelooft, gij zult niet bevestigd worden". Door het geloof worden wij "gesterkt in de genade, die in Christus Jezus is". Het geloof oefent in zekere zin macht uit op de arm van de Almacht, en roept met Paulus uit: "Ik vermag alle dingen door Christus Die mij kracht geeft".

11. Om dit punt hiermede te besluiten, het geloof is een lijdzame genade; het wacht op de Heere, totdat Zijn tijd komt, om Zijn belofte te vervullen. Het ongeloof is haastig: "Ik zeide in mijn haasten, alle mensen zijn leugenaars; doch die geloven haasten niet". De taal van het geloof is: "Ik zal uitzien naar de Heere, ik zal wachten op de God mijns heils. Want het gezicht zal nog tot een bestemde tijd zijn, dan zal Hij het op het einde voortbrengen, en niet liegen; zo Hij vertoeft verbeidt Hem, want Hij zal gewis komen, Hij zal niet achterblijven".

Ten derde. Ik zal nu verder onderzoeken welke invloed dit geloof heeft op de goede werken. Er zijn verscheidene dingen, die tot de natuur en de oefening van het geloof behoren, die noodzakelijk invloed moeten uitoefenen op de heiligheid en de goede werken.

1. Het ware geloof verenigt de ziel met Christus Die de Wortel en de Fontein van alle heiligheid is. "Uw vrucht," zegt de Heere, "is uit Mij gevonden. Zo gij in Mij niet blijft, en Ik in u," namelijk, door het geloof, "kunt gij geen vrucht dragen". Wel kan iemand, die in de staat van de natuur is, vele vruchten dragen, die zedelijk en stoffelijk goed zijn; doch zonder vereniging met Christus kunnen wij geen werk doen, dat geestelijk goed en aangenaam is; "Want gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zo zij niet in de wijnstok blijft; alzo ook gij niet, zo gij in Mij niet blijft." Men kan evengoed "druiven lezen van doornen, of vijgen van distelen," als

werken, die geestelijk goed zijn, verwachten van iemand, die buiten Christus is. Waarom? De reden hiervan is duidelijk: zijn wortel is maar een uittering, wijl hij uitschiet uit de oude Adam, en daarom zal zijn bloem als stof opvaren. Zolang iemand uit de oude Adam opgroeit, is hij nog aan de wet als een verbond getrouwd, en zijn daarom al zijn werken maar dode werken; en kunnen dode werken ooit aangenaam zijn bij de levende God? Wij moeten "aan de wet gestorven zijn door het lichaam van Christus"; en aan die betere man getrouwd zijn, voordat wij "Gode vrucht kunnen dragen" (Rom. 7:4).

2. Het geloof werkt door de liefde, en "de liefde is de vervulling van de wet". Liefde tot God in Christus is de naaste en onmiddellijke vrucht van het ware en zaligmakende geloof. Het hart gesmeerd zijnde met de liefde Gods in Christus, doet een mens overvloedig zijn in goede werken. De apostel zegt: "Want de liefde van Christus dringt ons". De liefde doet een mens Gods geboden bewaren. De liefde zal iemand voor hem door het vuur en het water doen gaan. "Vele wateren kunnen de liefde niet uitblussen". "Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus?" (Rom. 8:35).

3. Het geloof is een schild om de vurige pijlen van de boze uit te blussen. Wanneer de verzoeking van buiten, en de verdorvenheid van binnen samenspannen tegen het werk van de genade in de ziel, waardoor het gehele werk in gevaar wordt gebracht, dan breekt het geloof de samenzwering en verijdelt die. Toen de samenzwering van Adonia de gehele sterkte van het koninkrijk van Israël aan haar zijde had, werd zij verbroken doordat men David ging vragen: "Hebt Gij niet gezegd, dat Salomo koning zal zijn?" Zo ook wordt, wanneer de verzoeking en de verdorvenheid de zaak hoog hebben opgevoerd, de samenzwering verbroken, doordat het geloof zich tot Christus wendt, vragende: "O Heere! hebt Gij niet gezegd, dat de genade zal regeren, en dat de zonde over mij niet zal heersen?" En zo mag de ziel haar weg bewandelen, "zich verheugende in het werk der gerechtigheid."

3. Het geloof past de beloften toe van het nieuwe verbond en haalt daaruit genade, om het gebod van de wet te gehoorzamen. Zodat het geloof, als het ware, heen en weer trekt tussen het gebod en de belofte; het voert de mens van het gebod tot de belofte, en van de belofte tot het gebod. Wanneer bij voorbeeld de wet zegt: "Gij zult de Heere uw God liefhebben uit geheel uw hart, en uit geheel uw ziel, en uit geheel uw kracht, en uit geheel uw verstand". Dan loopt het geloof tot de belofte waarin God gezegd heeft: "De Heere uw God zal uw hart besnijden, om de Heere uw God lief te hebben met uw ganse hart, en met uw ganse ziel." Wanneer de wet zegt: "Gij zult de Heere uw God vrezen, en Hij zij uw verschrikking", dan loopt het geloof tot de belofte om de genade van de vrees: "Ik zal Mijn vrees in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken". Zegt de wet: "Kent de Heere, en erkent Hem voor uw God"; dan ziet het geloof op de belofte: "Ik zal hun een hart geven om Mij te kennen, dat Ik de Heere ben". Verplicht de wet ons al Zijn geboden te houden, het geloof neemt Zijn toevlucht tot de belofte, en past toe. "Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u, en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen"

4. Het geloof heeft invloed op de goede werken, zoals het ziet, dat het gezag van God in Christus zich in elk gebod van de wet doet gelden. Het oog van de natuurlijke rede kan het gezag van God de Schepper zien, zoals duidelijk blijkt bij de heidenen; doch alleen het geloof van de werking Gods kan het gezag van God in Christus zien, en de wet uit Zijn handen ontvangen. In dit opzicht wordt ons gezegd, dat "niemand kan zeggen, Jezus de Heere te zijn, dan door de Heilige Geest." Wanneer de wet uit Zijn mond wordt ontvangen, werpt zij geen oneer op God als Schepper. O! Wanneer God in Christus door het geloof wordt aanschouwd, kan de ziel niet anders doen dan uitroepen: "God is mijn Koning van ouds af, Die verlossingen

werkt in het midden van de aarde: Zijn geboden zijn niet zwaar; Zijn juk is zacht en Zijn last is licht"; ik beschouw de wet niet meer als een verbond der werken voor mij, maar als een regel van gehoorzaamheid, die aangenaam gemaakt is door verlossende liefde en genade. Zo ziet u welke invloed het geloof op de goede werken heeft.

III. Ons derde punt was, dat ik zal onderzoeken, in welk opzicht goede werken goed en nuttig zijn voor de mensen.

Zij zijn voor de mensen in het minst niet nuttig tot rechtvaardigmaking, of tot aanneming bij God; want "door de werken van de wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden." Onze rechtvaardigmaking of aanneming, zowel van onze personen als van onze werken, geschiedt op een geheel andere grond, namelijk, op de eeuwige gerechtigheid, en de dood van de Zoon van God, als onze Borg, door het geloof aangegrepen. In Hem zullen gerechtvaardigd worden en zich beroemen het ganse zaad Israëls. De grote hoop van de mensen, die in een Protestants land opgevoed zijn, zullen u zeggen, dat zij niet verwachten door hun eigen gerechtigheid gerechtvaardigd te worden, maar alleen door de gerechtigheid van Christus. Doch helaas! Hoe weinigen zijn er, die zich wezenlijk en werkelijk aan deze gerechtigheid onderwerpen. Er is een vervloekte neiging in het hart van de mens, om op iets in zichzelf te steunen, Is niet dit menigmaal de taal van uw hart? O! Als ik zo gesteld was, als ik zo'n week hart, zo'n liefde, zulk een mate van verootmoediging en gehoorzaamheid had, dan zou God mij wel aannemen en liefhebben. Doch, vrienden, laat mij u zeggen, dat God u niet aanneemt op grond van iets, dat in u gewerkt, of door u gedaan wordt; maar alleen op grond van het doen en van het sterven van de Zoon van God. Ik mag van allen, die aanneming bij God verwachten op grond van de wet en van hun gehoorzaamheid, zeggen, wat de Profeet Jesaja van een zeker soort van mensen in zijn dagen zeide: (Jes. 59:6) "Hun webben deugen niet tot klederen en zij zullen zichzelf niet kunnen dekken met hun werken." De goede werken zijn dus in het minst niet nuttig tot gerechtigheid en rechtvaardigmaking. Daarom staat er geschreven: (Jes. 57:12) "Ik zal uw gerechtigheid bekendmaken, en uw werken, dat zij u geen nut doen zullen.

2. Goede werken doen in het minst geen nut, om daarop recht of aanspraak op de hemel te gronden, of op enigerlei zegening en goedertierenheid, die in het ganse verbond der genade beloofd zijn; want de hemel, en alle zegeningen, die wij aan deze zijde van de eeuwigheid ontvangen, komen tot ons als een genadegift. God geeft Christus, Zijn onuitsprekelijke Gave, en met Hem geeft Hij ons al deze dingen om niet: "De genadegift Gods is het eeuwige leven, door Jezus Christus onze Heere". Ik weet wel, dat er in Gods verbond van de belofte een verband en regel is vastgesteld, volgens welke ons deze beloofde zegeningen worden geschonken; zodat wanneer God het ene geeft, dit een onderpand is van hetgeen zal volgen. Wanneer Hij genade geeft zal Hij zeker eer geven; wanneer Hij een treurend hart geeft is dat een teken, dat vertroosting zal volgen, omdat dit Gods weg en wijze van handelen is, dat Hij "vreugdeolie geeft voor treurigheid, en dat Hij levend maakt de geest der nederigen". Doch hoewel de tranen van een evangelisch treuren een teken en bewijs zijn van daarop volgende vertroosting, toch zijn zij de voorwaarde niet waarom God vertroosting toedient. God heeft in het verbond zodanig verband gelegd tussen het geloof en de zaligheid, dat "een ieder die gelooft zalig zal worden". Doch het is niet ons geloof, dat ons recht geeft op de zaligheid: neen, maar het geloof verenigt de ziel met Christus, in Wie wij ons recht verkrijgen op de verbeurde erfenis. Uit kracht van de vereniging van de ziel met Christus krijgt zij recht op al de beloofde zegeningen. Al de beloften zijn in Hem Ja, en zijn in Hem Amen. Er zijn geen beloften in de Bijbel, die niet in de eerste plaats aan Christus zijn gedaan, en in Hem aan de leden van Zijn verborgen lichaam. Evenals het in het eerste verbond, het verbond der werken, was. De belofte van het leven, op voorwaarde van volmaakte gehoorzaamheid was rechtstreeks aan Adam als het verbondshoofd gedaan en in hem, aan zijn nakomelingen. Zo ook is in het nieuwe verbond,

waarvan Christus het Hoofd is, de belofte van het leven, en alles wat er bij behoort, eerst aan Hem gedaan, en in Hem aan al Zijn geestelijk zaad en kroost en in dit opzicht zijn al de beloften in Hem Ja en Amen. Christus is de eerste Erfgenaam van alles, en het recht van de jongere broeders is alleen door Hem, of uit kracht van hun vereniging met Hem. Ik zeg dan, dat de goede werken niet nuttig zijn voor de mensen, om er een recht op de hemel en het eeuwige leven op te gronden.

3. Gelijk onze goede werken in niet één van deze opzichten nuttig zijn de mensen, zo zijn zij ook voor God niet nuttig of profijtelijk, alsof Hij er enig voordeel van zou hebben. (Job. 22:2,3) "Zal ook een man Gode profijtelijk zijn? Maar voor zichzelf zal de verstandige profijtelijk zijn. Is het voor de Almachtige nuttigheid, dat gij rechtvaardig zijt? Of gewin, dat gij uw wegen volmaakt?" David erkent daarom, dat "zijn goedheid niet tot de Heere raakt". Helaas! Wij denken zo licht, dat God ons veel verschuldigd is, wanneer wij dit of dat doen. Hebben wij gevast en gebeden, getreurd en berouw gehad, de Sabbat gehouden, de Goddelijke instellingen bijgewoond, en deze of die plicht gedaan, en zou God daar geen behagen in scheppen? Neen, neen, vrienden, vergist u niet; u, die deze dingen als koopgeld meeneemt, om zich bij God aan te bevelen, al uw plichten zijn maar alsof u een hond de nek breekt, en zwijnenbloed op Zijn altaar offert. En daarom zal Hij tot u zeggen, wat Hij tot Israël zeide: "Waartoe zal mij zijn de veelheid van uw slachtofferen?"

Doch nu zult u misschien tot mij zeggen, dat ik met op deze wijze te spreken stel, *dat de goede werken nergens nuttig toe zijn*. Wat een vreemde leer is dit? Ik antwoord, dat, hoewel de goede werken in niet één van de genoemde opzichten nuttig zijn, doch volkomen nutteloos en schadelijk, zij nochtans, wanneer zij uit een beginsel van het geloof gedaan worden, in vele andere opzichten wezenlijk nuttig zijn.

1. Zij zijn nuttig, zoals zij de vruchten en bewijzen zijn van een waar en levendig geloof: (Jak. 2:18) "Maar zal iemand zeggen: Gij hebt het geloof en ik heb de werken; toont mij uw geloof uit uw werken (Engelse overzetting zonder uw werken), en ik zal u uit mijn werken mijn geloof tonen". (En vers 22) "Ziet gij wel, dat het geloof mede gewerkt heeft met zijn werken, en het geloof volmaakt is geweest uit de werken". Hieruit blijkt duidelijk, dat de werken nuttig zijn, als vruchten en bewijzen van het ware geloof. Wij weten uit de bladeren, de bloesem en de vruchten, dat er sap en leven in de boom is; zo ook weten wij uit de vruchten van heiligheid en goede werken, dat ons geloof een waar geloof is. Onze goede werken zullen in de laatste dag bijgebracht worden als bewijzen van ons geloof; daarom staat in Openb. 20:12 geschreven: "Zij werden geoordeeld naar hun werken". De werken zijn geen grond van vertrouwen, doch een bewijs; zij zijn niet het fundament van het geloof, doch de vruchten daarvan; de vertroosting van de gelovige kan vermeerderd worden door het gezicht van goede werken, al is het daar niet op gebouwd. In één woord, zij openbaren, dat wij recht en aanspraak op de kroon hebben, maar zij zijn daarvan geen grond, of zij verdienen die niet. Door de gerechtigheid van Christus hebben wij vrede met God, en dat met medeweten; en door de heiligheid, of de goede werken, wordt onze vrede van het geweten onderhouden en strekken zij ons tot bewijs.

2. Zij zijn nuttig, aangezien zij getuigenissen en bewijzen zijn van onze dankbaarheid aan God voor de wonderen van Zijn genade en liefde, ons in en door Jezus Christus geopenbaard. Daarom zegt David: (Psalm 116:12,13) "Wat zal ik de Heere vergelden voor alle Zijn weldaden aan mij bewezen? Ik zal de beker der verlossingen opnemen, en de Naam des Heeren aanroepen". (1 Petrus 2:9) "Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk; opdat gij zoudt verkondigen de deugden Desgenen, Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht". De werken van de gehoorzaamheid zijn, als het ware, dankoffers aan God voor de weldaden hun geschonken; en wanneer de

mensen geen wandel hebben overeenkomstig de goedertierenheden, die hun bewezen zijn, verachten zij de goedertierenheid Gods. Daarom klaagt de Heere over dezulken, zeggende: "Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk?"

3. Zij zijn nuttig en nodig om onze verzekerdheid te versterken: (1 Joh. 2:3,5) "Hieraan kennen wij, dat wij Hem gekend hebben, zo wij Zijn geboden bewaren. Zo wie Zijn Woord bewaart, in die is waarlijk de liefde Gods volmaakt geworden; hieraan kennen wij, dat wij in Hem zijn". (2. Petrus 1:5–10) "En gij tot hetzelfde ook alle naarstigheid toebrenge, voegt bij uw geloof deugd, en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid, en bij de lijdzaamheid godzaligheid, en bij de godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen. Want zo deze dingen bij u zijn, en in u overvloedig zijn, zij zullen u niet ledig noch onvruchtbaar laten in de kennis van onze Heeren Jezus Christus. Want bij welke deze dingen niet zijn, die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten de reiniging van zijn vorige zonden. Daarom broeders, benaastigt u temeer om uw roeping en verkiezing vast te maken. Want dat doende zult gij nimmermeer struikelen". Hieruit kunt u zien, dat de verzekering versterkt en bevestigd wordt door de vruchten van heiligheid en goede werken. Wij lezen, dat "de Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn;" en het is wel, wanneer wij met de getuigenis des Geestes, ook die van het water hebben, dat is heiligmaking en reinheid van hart en leven.

4. Zij zijn nuttig, daar zij stichtelijk zijn voor anderen: (Matth. 5:16) "Laat uw licht also schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien, en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken". Christus geeft daar geen aanmoediging tot ijdele eer en tot roemen, maar hij stelt het ware doel voor van onze zichtbare en uiterlijke heiligheid, namelijk, dat anderen stof zullen hebben om God te prijzen voor Zijn overvloedige genade aan ons bewezen, en dat zij door ons voorbeeld ook mogen worden opgewekt, naar heiligheid en de praktijk van de godsdienst te staan. Hiëronymus placht te zeggen, dat hij Christus liefhad, Die in Augustinus woonde. Wij behoren ook zo te wandelen, dat anderen Christus liefhebben, Die in ons woont. Het is een vermaning aan de gelovige vrouwen (1 Petrus 3:1) "zo te wandelen, dat haar mannen voor de Heere mogen gewonnen worden". Ik zeg daarom, dat goede werken stichtelijk zijn voor anderen.

5. Zij zijn nuttig, want zij dienen om de belijdenis van het Evangelie te versieren: (1 Tim. 6:1) "De dienstknechten zovelen als er onder het juk zijn, zullen hun heren alle eer waardig achten; opdat de Naam Gods en de leer niet gelasterd worde." (Tit. 2:7,9,10) "Betoont uzelf in alles een voorbeeld van goede werken. De dienstknechten vermaan, dat zij hun eigen heren onderdanig zijn, dat zij in alles welbehaaglijk zijn, niet tegensprekende; niet onttrekkende, maar alle goede trouw bewijzende; opdat zij de leer Gods onzes Zaligmakers in alles mogen versieren." De Kerk is de hof des Heeren, en u weet, dat de vruchtbaarheid van de bomen van de hof zeer veel bijdragen tot versiering; terwijl onvruchtbaarheid, of slecht fruit tot schande strekt, en maakt, dat er kwaad van gesproken wordt. Wanneer mensen, die de godzaligheid belijden, niet een wandel hebben, die met hun belijdenis overeenkomt, maken vijanden en vreemdelingen daaruit de gevolgtrekking, dat alle godsdienst maar bedriegerij of wijsmakerij is, en dat er geen wezenlijkheid in is; terwijl een vruchtbare wandel de vijanden van de godsdienst de mond stopt: (1 Petrus 2:15) "Want also is het de wil van God, dat gij weldoende de mond stopt aan de onwetendheid der dwaze mensen."

6. Zij zijn nuttig, aangezien zij onze inplanting of inenting in Christus openbaar maken: (Ef. 2:10) "Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen."

7. Er is een overeenstemming en evenredigheid tussen goede werken en de heerlijkheid: (Rom. 6:22) "Maar nu van de zonde vrijgemaakt zijnde, en Gode dienstbaar gemaakt zijnde, hebt gij uw vrucht tot heiligmaking, en het einde het eeuwige leven". Doch ik blijf hier niet langer bij stilstaan.

IV. Laat ons nu voortgaan tot ons laatste punt namelijk, **de toepassing**.

Ten eerste. Deze leer kan dienen tot onderrichting, in de volgende twee of drie bijzonderheden.

1. Ziet hieruit wat de rechte weg is, om ware zedelijkheid te bereiken, of wat nodig is om goede werken te kunnen doen: u moet in God geloven, en door het geloof met de Heere Jezus verenigd zijn. De apostel beproefde goede werken te doen door de kracht van de natuur, doch dat ging niet, want (Rom. 7:10) "het gebod, dat ten leven was, het is hem ten dood bevonden." En ik geloof beslist, dat niemand, laat hem zijn best doen zoveel hij wil, het er door de kracht van de natuur beter af zal brengen dan hij. De wet wekt uit zichzelf de verdorvenheid slechts op, in plaats van die te doden; want zegt hij, "Als het gebod gekomen is, zo is de zonde weder levend geworden." Evenals een slang die van de koude verstijfd is, ligt zij alsof zij dood is, doch wanneer zij in de warmte gebracht wordt leeft zij weer op en spuwt haar venijn. Zo is het ook met de verdorven natuur, wanneer zij tot het gebod gebracht wordt, of het gebod tot haar komt, dan wordt zij weer levendig, en zij vergadert sterkte, en ontdekt meer boosaardigheid dan tevoren: "De zonde, oorzaak genomen hebbende door het gebod, werkt allerlei begeerlijkheid in ons."

2. Ziet hieruit, hoe onrechtvaardig leraars, die de leer van de genade van God trachten te prediken, of die in het stuk van rechtvaardigmaking tegen de werken prediken, worden belasterd, dat zij vijanden zijn van goede werken en heiligheid, of, dat zij het geloof en de goede werken van elkaar losmaken. Deze laster werd ook op Christus geworpen, waartegen Hij Zich verdedigde met te zeggen: (Matth. 5:17) "Meent niet, dat Ik gekomen ben om de wet of de profeten te ontbinden; ik ben niet gekomen om die te ontbinden, maar te vervullen." Hiervan werd ook de eerste martelaar Stefanus beschuldigd, dat hij "lasterlijke woorden sprak tegen de heilige plaats en de wet." Deze beschuldiging werd ook ingebracht tegen Paulus en zijn leer, waarom hij bij voorbaat die tegenwerping beantwoordt: (Rom. 3:31) "Doen wij dan de wet te niet door het geloof? Dat zij verre: maar wij bevestigen de wet."

3. Ziet hieruit de dwaasheid van hen, die, onder de schijn van genade of van geloof in Christus, zich aan losbandigheid overgeven, zoals vele evangeliebelijders dat doen. Wat dezulken ook voorwenden alsof zij geloof hebben, zij zijn er toch vreemdelingen van, en hebben de kracht van de Goddelijke genade nooit aan hun ziel ervaren; want anders zou die hun "onderwijzen, dat zij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig, en rechtvaardig, en Godzaliglijk leven zouden in deze tegenwoordige wereld." Het is niet iets nieuws, dat de verdorven natuur de genade van God misbruikt. De apostel klaagt in zijn tijd ook over dat kwaad, waarom hij in Romeinen 6 bespreekt, dat er waren die beredeneerden, dat door in de zonde te blijven, de genade meerder zou worden. Doch al kan de leer van de genade misbruikt worden, wanneer zij maar alleen een plaats in het hoofd heeft, zal zij, wanneer zij in het hart ingaat, tot heiligheid bewegen in al onze wandel. In één woord, al kan de leer van de genade misbruikt worden, de hebbelijkheid en de oefening van de genade kan niet misbruikt worden om te zondigen.

Tweede gebruik van vermaning.

Is het zo, dat zij en alleen zij, die geloven, goede werken kunnen doen en voorstaan? Dan is mijn eerste vermaning: O geloof in de Zoon van God. Wij lezen (Joh. 6:21) van een schare

mensen, die tot Christus kwamen, en tot Hem zeiden: "Wat zullen wij doen, opdat wij de werken Gods mogen werken?" Christus antwoordde daarop: (vers 29) "Dit is het werk Gods, dat gij gelooft in Hem, Die Hij gezonden heeft." Dit is het voorname fundamentele gebod, dat het fundament legt voor alle ware gehoorzaamheid: want alle ware gehoorzaamheid is de gehoorzaamheid van het geloof. Benaarstigt u daarom dit grote gebod te gehoorzamen: (1 Joh. 3:23) "En dit is Zijn gebod, dat wij geloven in de Naam Zijns Zoons Jezus Christus." Doch ik zal hier voor het ogenblik niet verder over uitweiden.

Een tweede vermaning is aan hen, die geloven, opdat gij "moogt zorgdragen om goede werken voor te staan." De tijd zal mij niet veroorloven hierover breedvoerig te spreken; overweegt alleen, bij wijze van beweegreden, kort, dat, gelijk elke Persoon van de aanbiddelijke Drie-eenheid, overeenkomstig Zijn huishoudelijke plaats, Zijn aandeel heeft in het werk van de verlossing des mensen; er zo ook voor ons, in betrekking tot elk van Hen, een verplichting ontstaat, ons te benaarstigen goede werken voor te staan. De Vader heeft u van eeuwigheid uitverkoren, en u liefgehad met een eeuwige liefde. Waartoe heeft Hij ons uitverkoren? Tot heiligheid of goede werken: (Ef. 1:4,5) "Hij heeft ons tevoren verordineerd tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus, in Zichzelf, naar het welbehagen Zijns willens; opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde." De Zoon heeft ons verlost met Zijn bloed, niet alleen opdat wij bevrijd zouden zijn van de toorn, maar opdat wij heilig zouden zijn, en tot alle werken overvloedig: (Tit. 2:14) "Die Zichzelf voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid, en Zichzelf een Eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken." De Heilige Geest is onze Trooster, en Hij woont in ons als in een tempel, en daarom zijn wij gehouden en verplicht Hem niet te bedroeven: (Ef. 4:30) "En bedroeft de Heilige Geest Gods niet, door welke gij verzegeld zijt tot de dag der verlossing. (1 Kor. 3:16,17). "Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt, en de Geest Gods in ulieden woont. Zo iemand de tempel Gods schendt, die zal God schenden." Ik zeg dan, dat elke Persoon van de aanbiddelijke Drie-eenheid, en hun betrekking tot ons, ons verplicht goede werken voor te staan. Zo ook moedigen het genadeverbond en de beloften daarvan ons niet alleen aan om goede werken te betrachten, maar zij verplichten ons daartoe: (2 Kor. 7:1) "Omdat wij dan deze beloften hebben, geliefden, laat ons onszelf reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreze Gods."

Doch ik moet noodzakelijk andere beweegredenen voorbijgaan, en het geheel besluiten met een paar besturingen of raadgevingen.

1. Ziet toe, als u goede werken wilt doen, dat uw staat recht is. Ik bedoel: zie toe, dat u een standplaats hebt in Christus, de tweede Adam. Want zonder dit kunt u geen vrucht dragen, die Gode welbehaaglijk of voor uw ziel nuttig is. Zolang u in de staat van de natuur bent, bent u maar een doorn en distel in Gods wijngaard, en daarom kan geen goede vrucht van gehoorzaamheid aan u groeien. Ziet toe, dat u de Geest van Christus in uw binnenste hebt, en pleit daartoe op die belofte: (Ezech. 36:27) "En Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzetten zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen." Het is de Geest van het Hoofd, Die al de leen van het lichaam bezielt. Hij komt al onze zwakheden in het bidden en in de goede werken te hulp.

2. Houdt in al uw werken of plichten van gehoorzaamheid uw oog gevestigd op de *uiterste hoeksteen, die God in Sion gelegd heeft*. U weet dat een metselaar of bouwer zeer onregelmatig werk zal maken, als hij het fundament en de hoeksteen van het gebouw niet in het oog houdt; dan moet hij verkeerd werken maken. Zo is het hier ook; als wij niet door het geloof ons oog gericht houden op Christus, als het Fondament, Dat in Sion gelegd is: het Fondament van aanneming, het Fondament van hulp; dan kunnen wij nooit een Gode welbehaaglijke gehoorzaamheid

opbrengen. Wanneer wij, of de verdienste, of de Geest van Christus, uit het oog verliezen, dan zal ons hart een wettische richting aannemen, waardoor alle onze plichten verspild en bedorven worden.

3. Tracht altijd een levendige indruk op uw harten te houden, dat God, niet alleen uit uw ergste zonden, maar ook uit uw beste plichten oorzaak kan vinden om u te verdoemen. De heiligste en meest hemelse mens, die ooit op aarde leefde, kon de zaligheid van Zijn ziel niet wagen op de meest hemelse gedachte, die ooit in hem opkwam. Rechte indrukken hiervan zullen u behulpzaam zijn, om uw hart inzake de gerechtigheid recht te bewaren; zodat u uw aanneming bij God niet op uw goede werken, maar alleen op de werken van de Zoon van God bouwt. De apostel gebruikt met het oog hierop een aanmerkelijke uitdrukking: (1 Kor. 4:4) "Want ik ben mijzelf van geen ding bewust; doch ik ben daardoor niet gerechtvaardigd". De apostel wil daarmee zeggen: Ik ben mijzelf niet bewust: van een ontrouwheid in mijn bediening, of in iets, dat God mij heeft toevertrouwd; mijn geweten beschuldigt mij niet, dat ik mijn plicht heb verzuimd; doch ik ben daardoor niet gerechtvaardigd. Hoewel "ik overvloediger heb gearbeid dan zij allen; hoewel ik de goede strijd gestreden, de loop geëindigd, en het geloof behouden heb, toch ben ik daardoor niet gerechtvaardigd"; dit alles maakt geen gerechtigheid uit, waardoor ik kan verwachten gerechtvaardigd te worden, of door God te worden aangenomen. Neen, in het stuk van rechtvaardigmaking rekende hij alle dingen schade en drek, opdat hij in Christus mocht gevonden worden, niet hebbende zijn eigen gerechtigheid. Waaruit u ziet, dat niet uw beste genaden, werken, en plichten van gehoorzaamheid, maar vrije genade door toegerekende gerechtigheid uw enige vrijstad, en uw enig heiligdom is.

4. Wanneer u ooit wordt in staat gesteld iets te doen in gehoorzaamheid aan de wet, gedenkt dan steeds, dat wat u deed gedaan is in een geleende kracht; dat zal u nederig houden. Het is toch een ijdele geest, die zich verheft op hetgeen geleend is (1 Kor. 4:7) "Want wie onderscheidt u? En wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen? En zo gij het ook ontvangen hebt, wat roemt gij alsof gij het niet ontvangen had?" Offert daarom niet aan uw garen en rookt niet aan uw net; want u bent niet de vrije wil, maar de vrije genade dank verschuldigd: "Het is God Die in u werkt beide het willen en het werken, naar Zijn welbehagen."

5. Wacht u in het doen van goede werken voor wettische oogmerken en beweegredenen.

Vraagt u: *wat zijn die?*

Dan is mijn antwoord.

1^e Het is een wettisch oogmerk in de gehoorzaamheid, wanneer iemand gehoorzaamt, of goede werken doet, om verzoening of boete te doen voor zijn vorige zonde. Sommige mensen zullen, wanneer zij in een zonde van doen of laten gevallen zijn, waarover hun geweten hen slaat of beschuldigt, voornemen, beloven en besluiten, dat zij in het vervolg beter zullen handelen; menende, dat zij daardoor bij God zullen goedmaken wat zij tegen Hem en Zijn heilige wet hebben misdaan. Dit is een bewijs van een wettische geest. Niets kan de schuld van de zonde verzoenen, dan het rantsoen en de verzoening, die God gevonden heeft.

2^e Wanneer iemand gehoorzaamheid betracht alleen om het rumoer van een ontwaakt geweten te stillen, of zijn geweten rustig te houden. Helaas, vrienden! Onze eigen gerechtigheid en goede werken kunnen het geweten wel in slaap wiegen en de mond stoppen, doch zij zullen haar nooit "van dode werken reinigen". Niets kan het geweten, Gods plaatsvervanger, bevredigen, dan wat de rechtvaardigheid Gods bevredigt, dat is, het bloed van Christus, door het geloof toegepast. Daarom moet het noodzakelijk bewijzen of ontdekken, dat zo iemand die zijn wonden met zijn goede werken geneest, van een wettische geest is. Goede werken moeten niet worden nagelaten, doch men moet er niet als een gerechtigheid in rusten, of op vertrouwen.

3^e Wanneer iemand de geboden van de wet gehoorzaamt, alleen om daardoor uit de hel te blijven. Wel is waar, is er een kinderlijke vrees voor God als Vader, en voor Zijn vaderlijk ongenoegen, dat een van de voornaamste bronnen van evangelische gehoorzaamheid is, volgens Jer. 32:40: "Ik zal Mijn vreze in hun harten geven, dat zij niet van Mij afwijken;" doch er is een groot onderscheid tussen deze en een slaafse vrees voor de hel en de eeuwige verdoemenis. Er is tussen die beide even groot onderscheid als tussen de vrees, die een liefhebbend kind voor een liefhebbende vader heeft, en de vrees, die een veroordeelde misdadiger of boosdoener voor zijn rechter heeft; de ene wordt tot gehoorzaamheid gedreven door verschrikking, maar de andere wordt tot gehoorzaamheid getrokken door liefde. Ik wil niet ontkennen, dat een kind van God, door de overmacht van verzoeking, verlaten, of ongelooft, onder zo'n geest van de dienstbaarheid kan komen; doch dan is het niet zijn voorrecht maar zijn straf; in zoverre een kind van God in zijn gehoorzaamheid gedreven wordt door een geest der dienstbaarheid tot vrees, is zijn gehoorzaamheid wettisch, want wanneer hij handelt zoals hij is, dat is, als een ware gelovige, "dient hij de Heere zonder vrees," zonder slaafse vrees voor hel en toorn, "in heiligheid en gerechtigheid voor Hem, al de dagen zijns levens" (Lukas 1:74, 75.)

4^e Wanneer iemand goede werken doet om daardoor recht en aanspraak op de hemel te verkrijgen. Ons recht toch komt, zoals ik reeds zeide, alleen door Jezus Christus; Christus is de eerste Erfgenaam van het eeuwige leven, en wij zijn mede-erfgenamen met Hem.

Tegenwerping. *Maar misschien zult u zeggen: Staat er niet geschreven? (Openb. 22:14) "Zalig zijn zij, die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad."*

Antwoord. Om dit voor u duidelijk te maken, moet u weten, dat er tweeërlei recht op de heerlijkheid is, hetwelk de zaak is, waarover daar gesproken wordt, namelijk, een wettelijk en een klaarlijk recht.

(1.) Er is een wettelijk of een wetsrecht. U weet, dat het recht op het leven en de heerlijkheid verbeurd is door de overtreding van de wet in de eerste Adam, en dit moet weer hersteld worden door een volmaakte gehoorzaamheid aan de wet. En wiens gehoorzaamheid kan dit doen, dan de gehoorzaamheid van Christus, ons tot rechtvaardigheid toegerekend? Zodat ons wettelijk recht en onze aanspraak op de heerlijkheid, en andere zegeningen, alleen hersteld zijn in Christus, en door de toerekening van Zijn gerechtigheid aan ons, waardoor "de wet groot gemaakt en verheerlijkt is."

(2.) Maar er is ook een recht van klaarlijkheid, waardoor ons recht, door Christus, klaar blijkt en voor onze eigen zielen opgeklaard wordt. Over dit recht wordt naar mijn mening in de voormelde Schriftuurplaats gesproken. "Zij, die Zijn geboden doen" en gehoorzamen, uit evangelische grondbeginselen en beweegredenen, geven blijk van hun recht, door Christus, op de hemel en de heerlijkheid, en "zij zullen ingaan door de poorten in de stad, in het nieuwe Jeruzalem." Doch onze gehoorzaamheid, onze heiligheid of goede werken tot de grond en het fundament van onze aanspraak op de hemelse heerlijkheid te maken, is grof wettisch en paaps. Ik zeg dan, ziet ernstig toe, of gij uw goede werken uit wettische beweegredenen en beginselen doet, want die zijn als de dode vlieg, die de zalf des apothekers stinkende maakt.

5^e Mijn laatste raad is: Benaarstigt u, dat u gehoorzaamheid betracht uit evangelische beginselen, doeleinden en beweegredenen. Ik zal hier niet over uitweiden, omdat die reeds werden aangestipt. Gehoorzaamt en doet goede werken met een oog op de eer Gods, uit een beginsel van dankbaarheid aan Hem, Die u gekocht heeft met Zijn bloed. Betracht gehoorzaamheid, om in die weg gemeenschap met God te onderhouden. Die mens, die "rein van handen en zuiver van hart is, die zijn ziel niet opheft tot ijdelheid, en die niet bedrieglijk

zweert; die zal klimmen op de berg des Heeren, en staan in de plaats Zijner heiligheid." De plichten van gehoorzaamheid zijn als wagens of koetsen, die de ziel tot Christus en de omhelzingen van Zijn liefde brengen, doch zij zijn niet de teweegbrengende of verdienende oorzaak van het minste schijnsel van des Heeren aangezicht. Om hiermee te sluiten, betracht de plichten van gehoorzaamheid, niet om daardoor een recht op de hemel te krijgen, dat de vrucht is van de koop van de Verlosser; maar opdat u daardoor "bekwaam gemaakt mag worden om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht;" want al is er geen verband van verdienste, er is toch een verband van geschiktheid en bekwaamheid tussen begonnen heiligheid hier, en volmaakte heiligheid hiernamaals. Het behoort tot de onherroepelijke besluiten van de hemel, dat onheilige, ongeheiligde zondaars, als zij zo blijven, nooit in het koninkrijk Gods zullen ingaan. Door de poorten van het Nieuwe Jeruzalem zal nooit iets ingaan dat onrein is. Wacht u daarom, dat u zoudt menen dat wij, wanneer wij u tot Christus leiden, als het enig fundament van uw recht tot het eeuwige leven, u daardoor op enigerlei wijze aanmoedigen tot de zonde of tot onheiligheid. Neen; de genade Gods in dit Evangelie onderwijst ons betere dingen, namelijk, "dat wij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matiglijk, en rechtvaardig, en Godzaliglijk leven zouden in deze tegenwoordige wereld."